

Příloha č. 2 - Rozhovor s Milanem Jarošem (27. 4. 2016 v Praze, vedl Ondřej Trhoň)

Jak se vám Majdan fotil?

Vlastně dobře. Jen na mě bylo hrozně tlačeno, abych fotky posílal co nejdřív. Bylo to dost ve stresu. A já tam byl v době, kdy se tam nic moc dramatického neodehrávalo.

Jak dlouho jste tam byl?

Dohromady pět dní.

Šel jste tam s tím, jaké typy záběrů chcete přivést?

Ne, s tím asi nikdy do ničeho nejdu. Situace vždycky mají nějaký vývoj, takže dopředu to lze těžko odhadnout. Šel jsem dělat reportáž o další revoluci na Ukrajině a v ten okamžik mě vůbec nenapadlo, že by to nakonec mohlo dopadnout takhle.

Já tam totiž cítím nějakou humanistickou linku, je to vědomě?

To jsou věci, které se tam dostávají spíš nevědomě. V Respektu nám navíc nejde o to, aby tam byly střety, krvavé scény...Takže to může být víc o lidech, víc o každodennosti. Krvavé fotky jsou v denících, já jsem navíc u těch situací ani nebyl. Já byl na milém, každodenním happeningu. A obdivoval jsem ty lidi. Byla příšerná zima a stát v tom každý den tři měsíce...

Když se podívám na vaše fotky, tak u vás vidím určitý odstup. Fotíte víc analyticky... Je to programově? Přemýšlíte o tom nějak dopředu?

Já nad tím, jestli budu víc analytik, nebo víc humanista, nějak neuvažuju. Takže to vzniká samo. Nemám to, že bych si dopředu naprogramoval, co budu fotit.

Proč jste nefotil vůbec politiky a politickou reprezentaci obecně?

Protože jsem se s žádným moc nepotkal. Fotil jsem Klička, kterej na Majdanu vystupoval, což jsme nakonec nevybrali. A k jiným politikům jsem se nedostal.

Většina fotografií se zajímá o majdanskou stranu, nepřemýšlel jste o tom, že byste víc fotil protistranu? Vládu, policisty...

Vedle vládních budov byl tábor Janukovyčových podporovatelů, co tam byli převáženi autobusy. Tam jsem fotil, ale asi jsem to nakonec nepoužil.. V centru Kyjeva se každý večer sešlo ¼ milionu lidí, děly se tam statisícové demonstrace a byla obsazená budova městské rady, kde měli lidi nějaký zázemí, a tam se spekulovalo, kdy tam vlétné armáda a policie. Tak jsem raději ani nevzdaloval z centra, protože jsem netušil, jak se to vyvine.

Říkáte, že jste je tam nedal, tak mě napadá: jak vypadá ta následná editace?

Vybírání do fotogalerií nekonzultuji vůbec a vybírání fotek do časopisu většinou funguje na nějaké shodě. Máme fotoeditorku Kateřinu Malou, která to cítí dost podobně.

Máte nějaký oblíbený typy záběrů? U vás se často objevuje, že ten děj vyprávíte skrz jednotlivce a používáte obrazové metafory. Je to vědomé nebo intuitivní?

Asi fakt spíš intuitivní. Když se na to takhle zpětně podívám, tak možná v tom něco jde najít, ale když jsem tam, tak nad tím takhle neuvažuju. Ne, asi ne, asi fakt fotím intuitivně.

Co se týče pak konstrukce série, editace, já z toho nemám obyčejný reportážní pocit, je to spíš bližší nějaké eseji, dokumentu... To už vědomé asi je, že?

To už vědomé je, já se snažím nebýt „četkař“, nebo nebýt ten deníkář, chci míň zpravodajství a víc nějakého eseje.

Snažíte se fotografiemi něco říct? Zrovna v sérii Majdan po roce tam občas cítím nějaký komentář, tak jestli je to jen můj pocit nebo...

Tak asi jo, nějaký názor na to mám a s něčím do toho vstupuju. To jsme po reportáži o volyňských Česích s Tomášem Brolíkem projížděli Kyjevem, on tam šel dělat nějaký rozhovor a já jsem se šel podívat znovu na ty místa.

Vzpomenete si na to, jaký jste měl tehdy pocit?

Bylo to malinko strašidelné. Bylo hodně podomácku udělané muzeum - na místech bojů nechali prostřílené přilby, štíty, lidi tam dávali zcela spontánně květiny na místa, kde

byli zranění, nebo zahynuli blízcí a bylo to působivé v tom, jak to místo bylo syrové, neučesané. Byly tam nechané rozebrané dlažební kostky. Byla to taková syrová nostalgie.

A naopak na začátku, jakou hlavní emoci jste tam cítil?

Cítil jsem obrovské odhodlání těch lidí nenechat se odradit. Bylo to naprosto spontánní a autentické, ti lidé bojovali, protože je nebavilo žít pod Janukovyčem a zkorumpovaným režimem. Bylo to takové euforické, byla to prostě revoluce.

Takže jste jim fandil?

Vlastně asi jo. Já si myslím, že Janukovyč a režim, který reprezentoval, nebyl nic dobrého. A Ukrajinci jsou taky národ, který je sužovaný všelijakými šilenými věcmi, viz hladomor, a jsou to skvělí lidé. Takže si myslím, že si zaslouží lepší politiky, než byl Janukovyč.

Proč Respekt nezajímá ta krev, násilí?

Respekt nikdy nebyl médium, které by se snažilo být nějak prvoplánové nebo bulvární, vždycky chtělo být víc analytické. Je vlastně s podivem, že jsme tam jeli dělat reportáž o takovéhle události, od které nemáte odstup, protože nevíte, jak se vyvine.

A ještě k tomu výběru fotek, tak ten časopis vychází v pondělí, takže to musí být jiné, než co jste viděl ten týden předtím. A o to se snažíme. Nebýt prvoplánoví a zbytečně drastičtí.

A kdybyste měl sám nějak popsat svůj fotografický rukopis, styl...

Nějaký balanc mezi emoci a službou časopisu. Musí vás to nějak vtáhnout, fotky musí mít emoci, musí mít nějaký dejme tomu druhý plán, aby to nebyl čistý popis situace. Aby to bylo trošičku subjektivnější. Ale pořád je to služba tomu časopisu a ten je založený hlavně na textu. Pořád to musí fungovat v nějaké rovnováze.

A při tom samotném focení přemýšlíte, že to pak vyjde s nějakým textem vedle?

Většinou o tom s písíci autory debatujeme a snažíme se najít kompromis. Říct si, co chceme vyjádřit, co vlastně fotit a celé to vzniká z nějakého dialogu. Část dnů i na

Majdanu jsme s Tomášem Brolíkem strávili, takže i tady to bylo v nějaké vzájemné shodě.

Příloha č. 3 - Rozhovor s Karlem Cudlínem (2. 5. 2016 v Praze, vedl Ondřej Trhoň)

Co jste cítil za hlavní emoci, když jste tam byl?

Bylo to velkolepé. To hlavní heslo z mého pohledu bylo „lidská důstojnost“ a cítil jsem takové déjà vu jako z roku 1989. Lidi byli k sobě hrozně milí a podobně. Na začátku to mělo atmosféru nějaké skoro veselice. Taková atmosféra vás vtáhne. Byl to boj lidí se systémem, který je nějakým způsobem štve. Byl tam určitý étos, čistota úmyslu... ale jakmile se začne střílet, tak se to trošku změní. Řeší se kdo s kým, proti komu, mrtví lidé, emoce.

Mluvil vám někdo v redakci do toho, co do fotogalerií dát, nebo jste si to vybíral sám?

Ty galerie většinou sám. Samozřejmě do tištěné formy to je domluva, vy chcete mít fotek co nejvíc, oni vám řeknou, že není místo... A když jsme na té Ukrajině byli s Tomášem Brolíkem, tak oni to samozřejmě chtěli co nejaktuálnější. Tak se ty fotky posílaly hned a člověk to nemohl ani moc na malém počítači editovat.

Máte nějaký postup, jak takovouhle věc fotíte? Nejdřív celky, potom detaily...

Když už jste tam a tu zemi znáte, tak samozřejmě nějak přískokama tam jdete a něco se snažíte vyfotit. Celky asi taky, ale vždycky je zajímavý nějaký detail, s někým se bavit a tak podobně.

Takže vás nejvíc zajímají lidi.

Přesně tak.

Já tam totiž cítím určitou humanistickou linku. Takové zaujetí člověkem. Tak mě zajímá, jestli je to vědomě.

To vám děkuji, nějak tak to asi je. Já obecně nemám přesný návod jak tyhle věci dělat. Neříkám si „já budu zaujat člověkem.“

Na vašich fotografiích se téměř nenachází ta druhá strana - policisté a podobně.

Proč?

K těm se prakticky se k nim nedalo dostat. Když navíc Majdan skončil, tak ti policisté úplně zmizeli. Ale i předtím dostat se k někomu a vyfotit ho třeba z blízka, to šlo komplikovaně.

Mě zaujala ještě jedna věc, a to, že kromě pár plakátů s Tymošenkovou tam není žádný politik. To vás nezajímalo?

To byste musel stát pod pódiem, kde se pořád střídali mluvčí. A to mě až tak moc nezajímalo. Jednak tolik lidí neznáte a pak tam čekat šest hodin v mrazu, nebo se k těm politikům nějakým šíleným způsobem cpát...Spíš mě zajímal život v tom stanovém táboře. Co se tam děje a podobně.

Fandil jste demonstrantům?

Samozřejmě. Ukrajinu znám a vím jak je její situace složitá a jak místní oligarchové tu zemi ovládají. A v mnoha momentech její obyvatele dusí. Tam bylo neuvěřitelné a mně nejsympatičtější vzepětí v uvozovkách běžných lidí. Že babičky chodily pomáhat, vařit a podobně. A ti lidé to dělali zadarmo.

Je v pořádku, když má novinář takhle jasno?

Nejste automat, takže vždycky někomu straníte i kdybyste chtěl být objektivní. Některé věci vás zajímají víc, někdo je vám víc nebo míň sympatický.

Několik z vašich sérií začíná blízkým portrétem. Opakuje se to tam. Máte nějaký vzorec na konstrukci galerií?

Žádné ustálené postupy nemám. Jde taky o to, aby se to nějak obrazově prostřídalo a detaily rytmus hezky doplňují. Není to úplně cíleně. Ve fotosériích na webu je dobré, když se míchají celky i nějaký detail - je to pak pestřejší. Když je to navíc podobně aktuální věc jako byl Majdan, nemůžete nad tím ani tolik času přemýšlet.

O co se obecně jako fotograf snažíte?

Hledat pěkné momenty, ze kterých pak možná vyjdou snímky, které mohou žít svým vlastním životem. Které třeba znamenají něco jiného a mají obecnější platnost.

Myslíte, že se vám povedlo nějaké vyfotit během Majdanu? A lze to vůbec?

Z toho Majdanu je jedna taková symboličtější: dva lidé na barikádě, co mávají vlajkou. Ale určitě to jde. Když Josef Koudelka fotil příjezd sovětských vojsk, tak taky pořídil jednu fotku, která je sice v Praze, ale je spíš o nějakém obecném lidském odporu. A kdyby se mně něco takového taky povedlo, bylo by to skvělé.

A když jste tam jel, už jste předem uvažoval, co chcete nafotografovat? Máte plán, co fotit?

U tohohle to ani nejde. Revoluce je rychlá, takže asi těžko.

Přemýšlíte během focení nad tím, co vám chybí za záběry a podobně?

Určitě, přemýšlíte, co jste zkazil, že jste tady nebyl dostatečně blízko, že vám tady něco vlezlo před objektiv, že vám tady něco chybí, a že kdyby se spojily tyhle dva děje... Že jste měl být jinde. Tak nad tím určitě uvažuju.

A co se týče postprodukce, přemýšlíte nad ní nějak?

Ty žurnalistické digitální fotky jsem upravoval tak, jako kdybych je zvětšoval. Nic nemažu, zesvětluji, nebo ztmavuji rohy, řezám, ale nic nedomalovávám. A obecně je upravuju střídmě a myslím, že tak by to mělo být.

Měl jste nějakou poptávku z časopisu co fotit?

Když jste tam s novinářem, tak se s ním musíte domluvit. Abyste věděl, o čem to, k čemu fotíte, je. Já jsem tam byl nějakou dobu s Tomášem Brolíkem a s ním jsem to samozřejmě konzultoval. Je to spolupráce a výsledek do časopisu je společný.

Mně v paměti utkvěla fotografie, kde se dva demonstranti fotí mobilem a cítím tam určitý komentář na dnešní sociálně-sít'ovou dobu. Je to naschvál?

Určitě, jen to nebyla nějaká kritika. Ale komentář ano.

Vy tam máte víceméně jen exteriéry, snad kromě pár fotografií z improvizované nemocnice...

Ani v té nemocnici, ani v domě odborů, který taky demonstranti obsadili, moc nechtěli, abychom fotili. A ani mně to nepřišlo moc zajímavé.

Řekl byste, že jste spíš přemýšlivý, nebo intuitivní fotograf?

(zamyslí se) Asi spíš intuitivní.